

Δημήτριος Βλάχος
Σχολικός Σύμβουλος Φιλολόγων Ροδόπης
Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Λυκείου
Ειδικές Γλώσσες: η γλώσσα του κινηματογράφου

Κείμενο

Η δομή μιας ταινίας θυμίζει τη δομή ενός σπιτιού. Τα θεμέλια είναι το σενάριο. Δίχως γερό σενάριο δεν μπορούμε να έχουμε καλή ταινία. Τα δομικά υλικά που θα χρησιμοποιηθούν στο χτίσιμο ενός σπιτιού, οι ποσότητες και ο τρόπος που θα συνδυαστούν, θα μας δώσουν ένα κτίσμα με συγκεκριμένο στιλ και ρυθμό, και για συγκεκριμένη χρήση. Στον κινηματογράφο συμβαίνει κάτι αντίστοιχο. Ανάλογα με τη χρήση των δομικών υλικών προκύπτει το στιλ της ταινίας και αυτό που θέλουμε να πούμε μέσα από αυτήν.

Όπως στη γλώσσα η διαφορετική χρήση της δημιουργεί και τα διαφορετικά στιλ, έτσι και στον κινηματογράφο οι διαφορετικοί συνδυασμοί δημιουργούν τη διαφορετική αισθητική. Για πολλά χρόνια οι θεωρητικοί του κινηματογράφου επηρεάστηκαν από τη θεωρία της γενικής γλωσσολογίας του Ελβετού γλωσσολόγου Φερντινάντ ντε Σοσίρ και, κυρίως, την επιστήμη της σημειολογίας.

Ο Ρομάν Γιακόμπσον, ιδρυτής της δομικής φωνολογίας, απέδειξε ότι η κάθε ομιλούμενη γλώσσα έχει ως δομικό υλικό τα φωνήματα, δηλαδή ήχους, συνδυασμούς γραμμάτων και όχι σκέτα γράμματα. Το *φώνημα* του κινηματογράφου είναι ένα καρέ. Ωστόσο ένα καρέ, δηλαδή μία φωτογραφία, είναι ή μπορεί να είναι φορτωμένη με πολλά μηνύματα. Η θεμελιώδης, λοιπόν, μονάδα του κινηματογράφου, το DNA του θα μπορούσαμε να το αποκαλέσουμε, η φωτογραφία, αποτελεί από μόνη της ένα πλήρες όλον, αντίθετα με το φώνημα της γλώσσας. Η απόλυτη πρωτοτυπία της κινηματογραφικής γλώσσας έγκειται ακριβώς στο γεγονός ότι τα φωνήματά της είναι σύνθετα σε αντίθεση με τη γλώσσα που μιλάμε. Κάθε καρέ μπορεί να μεταφέρει έναν μεγάλο αριθμό πληροφοριών.

ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ / Κεφάλαιο 3, από το βιβλίο: Εισαγωγή στην αισθητική του κινηματογράφου της Βάλλυ Κωνσταντοπούλου, εκδόσεις Αιγόκερως. [απόσπασμα]

Ερωτήσεις

1. Με ποιον τρόπο αναπτύσσεται η πρώτη παράγραφος; Ποια η δομή της;

2. Κυριολεκτική και μεταφορική χρήση της γλώσσας: Να δώσετε από ένα παράδειγμα για την καθεμία χρήση μέσα από το κείμενο.
3. Να εντοπίσετε στο κείμενο τις ειδικές γλώσσες και στη συνέχεια να καταγράψετε τις λέξεις σε πίνακα με ξεχωριστά πεδία, δίνοντας στο καθένα τον τίτλο που ταιριάζει στο ειδικό λεξιλόγιο που περιέχει.